

Ontmoeting achter tralies

Binnen: een Turkse jongen uit Ledeberg.
Buiten: een zakenman met veel vragen

- ▶ Liga voor Mensenrechten geeft burgers kans om gedetineerden te ontmoeten
- ▶ Vooroordelen keren via een gesprek van mens tot mens
- ▶ Huidig gevangenisstelsel is gedoemd almaar uit te breiden

Lieve WOUTERS

Met de Liga voor Mensenrechten en gevangenisdirecteur Hans Claus spreken we af niet de echte naam van de gedetineerde te gebruiken en hem niet herkenbaar te fotograferen. Maar 'Ali' haalt de schouders op. „Er is toch niemand die mij kent”, zegt hij. De gelatenheid van onze gesprekspartner in de gevangenis van Oudenaarde doet 'burger met dienst' Jan Claerhout een eerste keer slikken.

„Ik ben een Turkse jongen uit Ledeberg”, steekt Ali van wal met zachte stem en starre blik. Jan probeert het ijs te breken: „Mijn schoonouders zijn ook van Ledeberg.” Ali kijkt even op en vervolgt: „Mijn ouders waren afwezig tijdens mijn jeugd. Mijn oudere broer was mijn grote voorbeeld. Hij kwam om in een verkeersongeval. Toen begon het met me bergaf te gaan. Op mijn 22ste pleegde ik een levensdelict. Ik zit nu al bijna tien jaar hier.”

Voor ons zit een man van 32, die vlot praat, 'buiten' werk had en het in de gevangenis schopte tot voorzitter van een overlegorgaan. Kortom, iemand met mogelijkheden. „Wat had kunnen

voorkomen dat het zo verkeerd liep?”, wil Jan weten. Ali herhaalt de vraag terwijl hij nadenkt: „Mijn oudere broer was er niet meer. Eerst leek dat besef niet door te dringen. Ik stortte me in het werk om er niet aan te denken. En in de drugs. Mijn gevoelens kropte ik op. Misschien had psychologische hulp wel kunnen helpen, of gewoon iemand met wie ik kon praten. Toen een onderaannemer me in Sas van Gent afzette om er in de fabriek te werken en hij me 's avonds niet ophaalde, voelde ik me ontzettend eenzaam.”

Of hij iets bijleert in de gevangenis? „Je hebt hier veel tijd om na te denken en je fout in te zien. Ik heb spijt over wat er gebeurd is en heb al tweemaal aan de familie van het slachtoffer laten weten dat ik bereid ben met hen te praten over de feiten. Zij zitten wellicht met vragen. Ik kan hun verdriet misschien een beetje verlichten. Maar ze weigeren het gesprek. Ik heb daar begrip voor. Tegelijk vraag ik me af of ik na een derde van mijn straf niet een tweede kans verdien.”

„Ik voel me in een vergeetput gegooid. Ik ben maar lucht”

„Waarom twijfel je daaraan?”, vraagt Jan. Het vertrouwen in mensen en in de rechtspraak is bij Ali duidelijk ver zoek. „Normaal had ik al lang recht op verlof, maar door personeelsgebrek wordt niet voortgewerkt aan mijn dossier. Af en toe heb ik een gesprek met een psycholoog, maar hoe kan ik mijn hart nu luchten bij iemand die af en toe met mij komt praten?”

„Ach, ik krop nog altijd alles op. Normaal ben ik een rustige jongen, maar vorige week had ik een woede-uitbarsting. Iemand zat me letterlijk en figuurlijk op de kop. Ik sloeg erop. Binnenkort word ik als straf overgeplaatst naar Brugge.” Met een krop in de keel vervolgt Ali: „Ik was nog nooit met het gerecht in aanraking gekomen, maar kreeg meteen dertig jaar. Ik had dat misschien verdiend, maar kunnen ze niet een klein beetje rekening houden met de persoon en zijn verleden? Ik voel me in een vergeetput gegooid. Ik ben lucht.”

„Droom je soms nog?”, vraagt Jan. „Nee”, klinkt het eenvoudig. „Waarom zou ik dromen koesteren als ik niet eens weet wanneer ik vrij zal komen? En hoe? Alles raakte ik kwijt.”

Als we weer in de gang staan, voelen we de realiteit pijnlijk aan. Ali gaat straks naar links en hoort voor de ontelbaarste keer een zware deur in het slot vallen. Wij gaan naar rechts en staan zo meteen weer buiten.

„Als er één ding is wat ons gevangenisstelsel niet doet, dan is het de gedetineerden vertrouwen schenken in zichzelf en in de samenleving”, zegt gevangenisdirecteur Hans Claus. „Dat is nochtans het voornaamste wat hen kan behoeden om opnieuw dezelfde fouten te maken. En zo komt het dat er almaar gevangissen moeten worden bijgebouwd en er een spiraal ontstaat van meer repressie en minder vertrouwen. Je kunt in de gevangenis wel eens een project lanceren dat wat hoop en afleiding brengt, maar er moet structureel iets veranderen: meer kleinschalige gevangissen en begeleiding op maat. De hele samenleving heeft daar baat bij.”

CURSIEFJE

Jozefien VAN HUFFEL

De poten van Ewoud, Goofy en Bibichke

„Ze zaten gezellig op haar bed, Marjolein en Ewoud. Een jaar of zeven geleden is het, maar vergeten zal ik het nooit. Dat komt omdat Ewoud het al snel zo gezellig vond, dat hij besliste om zijn behoefte te doen, zomaar op het beddengoed. En omdat mijn zus me vervolgens een dilemma voorlegde. Wilde ik het liefst de hamster naar zijn kooi dragen? Of toch liever de uitwerpselen naar de vuilnisbak? Om een reden die ik me niet meer herinner, liet ik haar Ewoud op mijn hand zetten. Uiteraard wriemelde hij. En uiteraard gilde ik en trok ik mijn hand weg. Dat doe ik nu eenmaal als ik van te dichtbij ervaar dat dieren echt, nou ja, erg levend zijn. Ewoud landde onzacht op de vloer, maar stond gelukkig meteen op zijn poten. Maar vergisten we ons, of zette hij die ene poot sindsdien wat scheef?”

Voor alle duidelijkheid, een dierenhater ben ik niet. Ik ben ontzettend dankbaar dat we de aarde met hen mogen delen. Ik krijg vlin-ders in mijn buik als ik, hoog boven een rivier, het gekrijs van meeuwen hoor. Ik word verdrietig van onrecht tegen dieren, groet tijdens het joggen de paarden in de wei en ik observeer graag katten. Ik krijg het alleen lastig als ze te dichtbij komen, onze dierenvrienden. Dat heb ik vast te danken aan Goofy.

Goofy was de labrador van een oom. Hij was groot en enthousiast. Ik was een opdongertje dat, telkens als hij met zijn poten liefdevol op mijn schouders landde, pardoes achterover viel. Wellicht besliste ik toen, met Goofy's natte neus vlak bij mijn vijfjarige gezicht, dat de dieren en ik elkaar voortaan vanaf een afstand zouden bewonderen. Ewoud had dat vast ook door.

Als je dieren enkel van ver liefhebt, kan het gedrag van anderen vreemd lijken. Mijn zus die haar kat leert om op haar schoot te blijven zitten als ze naar een voetbalwedstrijd kijkt en juicht bij een doelpunt? Belachelijk. Mensen die hun huisdieren kleren aantrekken, laten kappen of verwennen met bronwater? Hilarisch. Sinds kort doe ik echter minder schamper over hen. Dat is de invloed van Bibichke, een kat die ik nochtans nooit ontmoette. En nooit zal ontmoeten, want Bibichke stierf kort geleden, zeventien jaar oud.

„Stil in huis? Helemaal niet”, zei haar bazin. „Bibichke is hier nog. Ik voel het als ik de sleutel omdraai in het slot.” Ik knipperde even. Maar op de sofa, pas op de kop getikt na het verstillen van het kattengekrab, vertelde ze toen vol warmte over de laatste dag met haar kat. Uren hield ze Bibichke in de armen, in de operatiekamer van de dierenarts. „En ik zei haar dat ze vooral moest vragen wat ze nodig had, als ze eenmaal daarboven zou zijn. Ze keek me in de ogen, ze begreep het”, zegt ze. „Voorlopig hoef ik geen andere kat. Ik ben gewoon ontzettend dankbaar voor de jaren met Bibichke.”

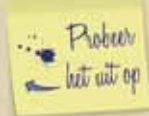
Plotseling begrijp ik bijna wat ze kunnen betekenen, de dieren en hun woordloze gesprekken. Plotseling kreeg ik zelf zin in een onderhoud met Bibichke, ieder aan een uiteinde van de sofa of misschien zelfs gezellig naast elkaar. Straks raak ik er nog overheen, over de poten van Goofy en het gewriemel van Ewoud. 99

„Ik krijg het lastig als ze te dichtbij komen, onze dierenvrienden. Dat heb ik te danken aan Goofy”

Lezer Jan Claerhout kreeg de kans om in gesprek te gaan met een gedetineerde. © Lieve Wouters

Start de Stilte
www.startdestilte.be

Hoe kan jij in je drukke leven innerlijke rust, diepgang en waachtheid ervaren? Leer stilvallen, mediteren of bidden.